

[Hans Pinstrup.]

at bryde det frie aftaleforhold som grundlag for arbejdet og produktionen i landbruget såvel som i vort lands mange mindre erhvervsvirksomheder samt for alle kvindelige medhjælpere. For landbruget betyder det dels en favorisering af de store gårde, dels en yderligere vanskeliggørelse af den stærkt arbejdskrævende husdyrproduktion.

I modsætning til de forskellige ordføreres opfattelse ser jeg sådan på det, at det havde været klogt og værdifuldt, om man på frit grundlag havde ladet en fremadskridende udvikling på ferie- og fritidsområdet gå sin rolige gang med hensyntagen til livets mangfoldighed, såvel for bedriftsejere som for medhjælpere. Tusinder af unge i landbruget har hver vinter adgang til eftermiddagsskoler, ligesom andre fritids- og arbejdstidsbestemmelser aftales, alt efter hvad der nu passer bedst ind i forholdene og gør ferietiden mest værdifuld. Ved lov at bryde denne fremadskridende udvikling betragter jeg som et afgjort fejlgreb. Hvorfor må dog intet udvikle sig frit i dette land? Hvorfor i alverden vil man dog have stats- og lovgivningsmagt blandet ind i dette forhold? Når først det er sket — og med den givne begrundelse —, vil skruen få drejning på drejning i dette som i andre forhold.

Hvorfor skulle man vel standse ved 3 uger? Hvorfor så ikke 4, 5 eller 6 uger? Det bliver da landbrugets opgave at prøve at vinde med i kapløbet gennem stadig forenkling af driften. Måske mener rigsdagen, at det må landbruget om. Ja, i første omgang — senere vil man erfare kortsynetigheden i denne betragtning.

Jeg er klar over, at afgørelsen er faldet, og at saglige argumenter vil være virkningsløse. Hvem tænker vel på forholdene i de lande, vi skal konkurrere med? Endnu mindre tænker man på arbejdspresset for mand, kone og børn i de hundrede tusinde landbrug. Tilbage for landbruget er kun vejen gennem en stadig forenkling af driften — en forenkling, der uvægerlig vil ramme det husdyrhold, som skal fodres, malkes og passes såvel i ferietid som under weekenden. Derfor er der tilbagegang i antallet af malkekøer verden over — for Danmarks vedkommende formindskedes antallet sidste år med 7 pct.

Tror det ærede medlem hr. Einer-Jensen,

at denne udvikling ikke berører dansk produktion på andre områder? Selvom der er meget stor forskel på arbejdet i en fabrik, ved maskiner bag lukkede døre, og arbejdet i landbruget, overvejende i fri natur og ved stærkt vekslende arbejdsområder, tror jeg slet ikke på muligheden af, at arbejdstid m. v. i væsentlig grad kan være anderledes i landbruget end i industrien, men noget anderledes — noget anderledes — både kan og bør den være. Begrundelsen herfor ligger i arbejdets art, at der arbejdes med levende planter og dyr. Det ville ikke betyde tab for nogen, om man åbent erkendte dette forhold. Det ville være en fordel for landet, og for dem, der arbejder i landbruget ville det bidrage til arbejdets rettidige udførelse, uden hvilket lysten og interessen for landbrugsarbejdet uvægerlig går tabt og afgang fra landbruget yderligere øges. Arbejdsmæssigt gives der ikke noget dårligere, end at arbejdet i en landbrugsbedrift foregår under stort arbejdspress, der dog ikke muliggør arbejdets rettidige udførelse. Til dette forhold kommer yderligere, at i ca. $\frac{3}{4}$ af samtlige landbohjem findes der i dag overhovedet ingen kvindelig medhjælp for husmoderen. Det er et forhold, som de færreste husmødre kan holde til ret mange år. Det næste skridt er, at alt lægges tilrette for, at man kan overkomme det absolut nødvendige arbejde, alt andet må vige, haveanlæg sløjfes m. v., en udvikling, der allerede er i gang, og som svarer til den udvikling, der er foregået i vore nabolande, Norge og Sverige. Intet tyder i dag på, at denne udvikling foreløbig ændres; under nødvendighedens lov omformes landbrugsbedrifterne. Flere landbrugere har sagt til mig: Hvad skal vi gøre, vi har søgt og søgt efter folk til november, men ingen har meldt sig, hverken karle eller piger? Kun gennem omlægning og forenkling af driften kan dagen og vejen arbejdsmæssigt klares; men det er ikke nogen god vej, det vil man efterhånden erfare. Jo mindre lovgivningsmagten griber ind i denne vanskelige situation, jo friere den lader forholdene med hensyn til løn og fritid udvikle sig i henhold til indbyrdes aftaler, jo bedre klares vanskelighederne. Erfaringer fra vore nabolande, Norge og Sverige, viser, hvor voldsomt de lovbundne ferier og weekendbestemmelser i landbruget har øget afgang; i Norge har der været